

lärare, eller ock genom att, vid tillträde af ordinarie lärarebeställning, på en gång erlägga dessa afgifter för nämnda fem år.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles vördsamt.

Stockholm den 26 Januari 1874.

Gust. Silfverstolpe.

N:o III.

Af Herr **Gustaf Silfverstolpe**: *Angående indragning till vederbörande skolkassor af klockarelönerna å landet, m. m.*

Att folkbildningen är en af de allravgstigaste nationalangelägenheter, nekar väl ingen; att den ock under sednare år gjort väsendtliga framsteg, bevisa de af regeringen förordnade inspektörernes berättelser, men desamma gifva ock vid handen, att mycket ännu återstår att önska och göra. Denna angelägenhet kräfver redan ganska betydliga uppoffringar af kommunerna, oaktadt de rikliga bidrag som af staten erhållas; och för folkskoleväsendets utveckling och fullkomnande äro ännu ytterligare uppoffringar af nöden. Det torde anses förlåtligt om församlingarne, synnerligast de fattigare, med bekymmer motse detta, så mycket mera som öfriga kommunala utskylder i allmänhet äro i stigande, och att de gerna skulle önska sig någon lindring, ifall en sådan, utan skada för ifrågavarande viktiga angelägenhet, skulle kunna erhållas.

För min enskilda del tror jag, att en sådan icke obetydlig lindring skulle, utan någon olägenhet, kunna vinnas på landsbygden genom indragning af de till klockaretjensten anslagna löner och dessas användande för folkskolans räkning. Enligt kyrkolagen, kap. 24 § 31, "skall klockaren vara boklärd, kunna sjunga och skrifva, så att han deruti kan undervisa församlingens ungdom", och i § 32 samma kapitel omförmäles "den pligt

honom åligger, att med all flit och trohet drifva barnaläran". I § 6 mom. 7 af Kongl. folkskolestadgan den 18 Juni 1842 säges, att "lärarebefattning i folkskola må kunna med klockaretjänst förenas," men då samma nådiga stadga föreskrifver flera andra viktiga och för bildningen oumbärliga undervisningsämnen, än att endast kunna läsa i bok, sjunga och skriva, kunde synas billigt att, der tjänsterna äro förenade, sjelfva lärarelönen i och för sig utgår till samma belopp, som der läraren *icke* tillika är klockare. Visserligen innehåller ofvan åberopade § 6 mom. 7, att, "om båda lönerna tillsammans öfverstiga värdet af 50 tunnor spanmål, må det stå församlingen fritt att å skollärarelönen öfverskottet afdraga", och Kongl. cirkuläret den 16 December 1864 erinrar "om iakttagande af föreskriften i § 6 mom. 7 af denna stadga, att skolläraren i der uppgifvet fall ej eger rätt till förhöjning, såvida ej församlingen derom frivilligt öfverenskommer". Högst tvifvelaktigt torde dock vara, huruvida, jemlikt Kongl. kungörelsen den 2 September 1873 något bidrag af statsmedel till lärarens aflöning kan bekommas, så framt ej sjelfva lärarelönen i och för sig, utom husrum, vedbrand och kofoder, uppgår till "minst femhundra riksdaler"; hvaraf tydligen skulle följa, att *församlingarne* ej hade minsta fördel deraf, att klockare- och skollärare-tjänsterna voro förenade.

Klockarens åligganden äro, enligt kyrkolagen, (kap. 24 § 32) att "han skall vara kyrkan trogen, kyrkoherden och församlingen lydig, sörja för ringningen och klämtningen (men han behöfver, jemlikt flera nådiga resolutioner, icke verkställa den), ställa timklockorna samt taga allt det i noga akt och förvar, som honom i händer antvardas och förtros. Desslikes skall han vara presterne vid gudstjensten, skriftermålen och, när det befallas, uti sockenbud samt annan kyrkotjänst vid handen; han skall ock bära capitlets, prostens och kyrkoherdens bref till prostens, när de komma honom till handa, till nästa klockare. I det öfriga rättar han sig efter den förordning, som biskopen och konsistorium honom föreskrifva".

Dessa åligganden äro så litet "maktpåliggande", att de kunna öfverlemnas åt hvarje ordentlig och välfrejdad person, och flera bland dessa åligganden hafva ock, på grund af gammal sed, öfvertagits dels af kyrkvaktaren, dels ock af kyrkvårdarne och presterskapet.

I 1842 års folkskolestadga § 6 mom. 7 stadgas, att, der lärarebefattning i folkskola med klockaretjänst förenas, den, åt hvilken dessa förenade befattningar blifvit uppdragna, bör "i första rummet egna sin tid och sina krafter åt skollärare-kallet, samt, såvidt nödigt pröfvas, genom särskild, med kyrkoherdens och församlingens samtycke utsedd persons biträde, utträtta till klockarebefattningen hörande göromål". Man finner häraf, att Kongl. Maj:t ej ansett hinder möta för klockare-bestyrens skötande genom substitut.

Ehuru på de flesta ställen klockare-tjensten är förenad med orgelnist-befattningen, måste dock ihågkommas, att detta icke innefattar något hinder för klockaretjenstens indragning, enär, jemlikt Kongl. resolutionen den 20 Juli 1794, "orgelnist- och klockaresysslorna icke få förenas utan kyrkoherdens och församlingens gemensamma samtycke". Om orgelnistlönen finnes intet i lag stadgadt, utan säger kyrkolagen (kap. 24 § 30) endast, att "orgelnisten väljes af kyrkoherden och församlingen, som honom lönar, allt som de deröfver kunna förenas". Till orgelnist kan således äfven skollärare utses, och då derjemte äfven qvinnor ega ansökningsrätt till orgelnistbefattning, så bör brist på sökande till dessa tjänster icke vara att befara, äfven om de ej med klockaretjenst förenas.

På grund af allt detta får jag föreslå:

att klockarelönerna på landet, der de ej genom särskilda nådiga resolutioner äro anslagna till församlingens presterskap, i mån af nuvarande innehafvares afgang, varda till skolkassan indragna, med förbindelse för församlingarne att bestrida klockaretjensten genom särskildt, efter öfverenskommelse aflönadt substitut.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles härmed vördsamt.

Stockholm den 26 Januari 1874.

Gust. Silfverstolpe.

N:o 112.

Af Herr Friherre **D. von Schulzenheim**: *Med förslag till förändrade lydelse af 6 § Regeringsformen.*

För att en styrelse uti en konstitutionel stat må tillsammans med de styrda kunna verka med framgång till statens uppehållande och en lyckosam utveckling i hvarje hänseende, fordras väl icke allenast att hvarje berättigadt intresse får tillfälle att göra sig hördt och beaktadt och hvarigenom Styrelsen